

„ZMIZELÁ“ PŘÍBORSKÁ RADNICE...

Na starých snímcích příborského náměstí zaujme pohled na radnici. Budova působí působivě, a tak mnohé jistě překvapí, že dnešní radnice je nejen součástí městské památkové rezervace, ale je i chráněnou památkou. Je to budova z roku 1938 postavená ve funkcionalistickém slohu. K podobě současné radnice ale vedla dlouhá cesta – cesta trvající téměř 400 let!

Příbor – první zmínka o něm pochází z r. 1251, byl poddanským městem olomouckých biskupů, a ti mu udělovali od konce 14. stol. privilegia, tedy práva, ale i povinnosti. Dělo se tak až do počátku 17. století - po slavná privilegia udělená Františkem z Dietrichštejnu. A protože je dnes řeč o radnici – tak věřte nebo ne, existovalo i jakési privilegium *mít tzv. „rathuz“* neboli radní dům.

První zmínka o radním domě v Příboře pochází z roku 1564. Byl to tehdy rohový dům č. 17. Tehdy se tento radní dům nijak neodlišoval od ostatních domů na náměstí. Do té doby se páni radní scházeli vždy v domě z některého z nich.

V r. 1586 město přikoupilo sousední dům č. 18 od paní Zuzany - vdovy po purkmistru Tomáši Fontanovi. Tomáš Fontana přišel do Příbora se svým otcem z italské oblasti Lago di Como. Od poloviny 16. století se totiž směli v hukvaldském panství se souhlasem biskupa usazovat italská zedníci a kameníci. Přicházeli většinou do Příbora a Ostravy. A tak se v Příboře usadil i Tomáš Fontana. V Příboře se oženil. Vystavěl grunt, v roce 1568 ho prodal a koupil jiný. Ještě jednou své bydliště v Příboře změnil, až v r. 1579 koupil velký kamenný šenkovní dům – s největší pravděpodobností č. 18, právě v sousedství tehdejšího „radního“ domu. To už Tomáš Fontana patřil k nejváženějším občanům města a dokonce – ač Ital - byl v letech 1577—78 a 1583- 84 příborským purkmistrem. Zemřel v roce 1585. Jeho manželka Zuzana, dcera Vencla Ševka, prodala dům č. 18 v roce 1586 městu. Oba domy byly spojeny v jeden celek s věžičkou s hodinami. Na radnici zasedala městská rada, byla tady městská pokladna i archiv města. Řešily se zde i spory občanů. Tak to trvalo léta!

Přehoupneme se o dvě a půl století dál, kdy budova nijak výrazně neměnila svůj vzhled. Za radnicí ještě pořád stál domek č. 17. Patřil k rohovému radnímu domku, dříve to byl výměnek. Mezi domky byla zastřešená ulička (průjezd) a tam se v roce 1839 uskladňovalo hasičské nářadí.

V té době - od počátku 19. st. - v domě žili manželé Karel a Marianna Lubinovi. Měli tři děti Jakuba, Mariannu a Kateřinu. Kateřina se provdala za krejčího Grulicha. Měli spolu dvě dcery a jedna z nich **Amálka** (*1918) si vzala v roce **1838 Jiřího Janáčka**, který vyučoval na zdejší dívčí škole. Mladí manželé Janáčkoví žili v Příboře 10 let. Narodilo se jim tu 5 dětí. V r. 1848 dostal Jiří Janáček umístěnku na Hukvaldech a tady se jim za šest let - v r. **1854** narodilo jejich deváté dítě - **syn Leoš**. Amálka zemřela v r. 1884. Je pohřbena na Hukvaldech.

Mezitím ale zemřel Amálčin otec Karel Grulich. Vdova Kateřina prodala v r. 1850 domek městu. Sama se přestěhovala ke své sestře do čísla 23 (dnes papírnictví Tyllich).

V r. 1872 bylo nutné opravit radniční hodiny. Opravil je tehdy hodinář Štěpán Šitavanc.

V r. **1896** byla na starou radnici z č. 30 přemístěna **pošta** (1915 byl vrchním poštovním správcem *Jan Motyka*, 1919 byl správcem pošty *Karel Nachtingal*, 1922 – 1927 ředitelem poštovního úřadu byl *Rudolf Konečný*).

Současně s poštou se zde přestěhoval **telegrafní úřad a telefonní ústředna**. Úřady obývaly pravou část přízemí a 1. poschodí,

Vlevo sídlila **městská spořitelna**, nad ní měli **úřadovnu starosta s tajemníkem**.

Navíc v roce **1896** město přikoupilo ještě dům Franze Rottera **č. 19**. Umístilo do něj **policejní strážnici a v r. 1912 i nově vzniklé městské muzeum**.

Za první republiky stará radnice už zřejmě nestačila, navíc byla ve velmi žalostném stavu, a tak se 24. 10. 1935 páni radní rozhodli, že bude postavena nová radnice. Pošta se odstěhovala 15. 11. 1935. Za rok - 16. listopadu **1936** se radnice (domy 17-18-19) začala **bourat**.

V době, kdy se bourala stará radnice – listopad 1936 - se uvažovalo o tom, že za ní – na místě domů č. 17 a vedlejšího č. 108 – domu městského lékaře *Josefa Půra* - se postaví budova okresního soudu (Příbor byl jedním ze tří soudních okresů na Novojičínsku). Plány přerušil příchod Němců do Příbora – viz níže.

1936

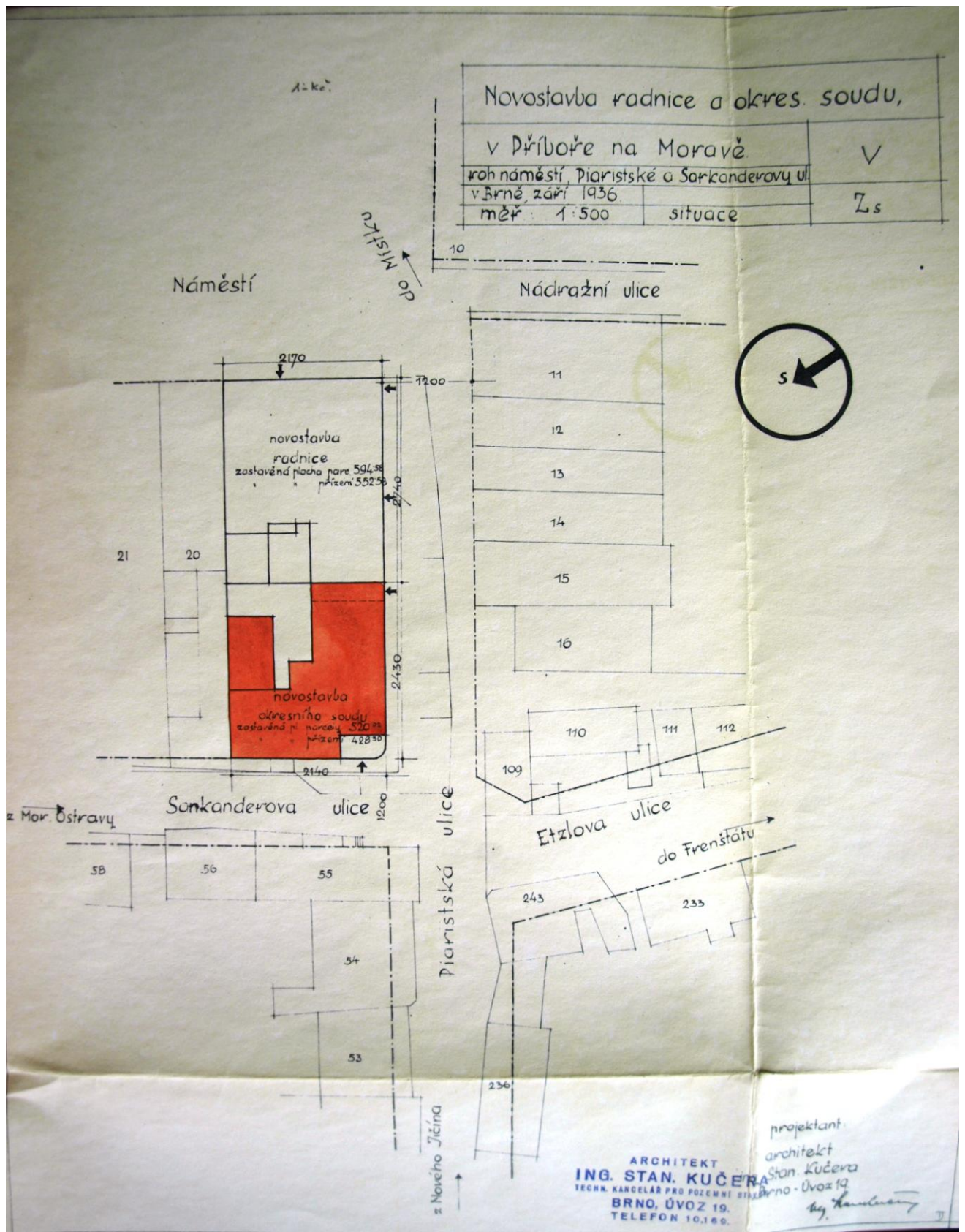
1936

Bourání radnice prováděl Ing. Táborský a Michal Koudelka.

30. 1. 1937 ve 13 hod. končila soutěž na stavbu nové radnice. Plány na novou radnici vypracovali ing. arch. Stanislav Kučera z Brna a **ing. arch Jaroslav Turek z Příbora Drnholce** (*1905 +1969 Ostrava), ten vedl stavební dozor. **Hlavním stavitelem nové radnice se stal Rudolf Židek.** A tak v letech 1937–1938 vyrostla na příborském náměstí nová dvoupatrová dvoukřídlová radnice ve funkcionalistickém slohu. Radnice byla postavena na místě polovičky radnice č. 18 a domu č. 19. Pozemky po domě č. 17 a poloviny osmnáctky byly ponechány na rozšíření ulice, která měla původně **šířku jen 3,20 m.**

Kromě místností pro úřad se myslelo i na prostory pro městskou spořitelnu. Ta totiž na stavbu půjčila 600 tisíc Kč. Existuje doklad, že bude mít spořitelna v nové budově svou úřadovnu po dobu 40 let. A tak se i stalo.

V přízemí budovy se také počítalo s **knihovnou a čítárnou.** Proto byl v červenci a srpnu 1938 knihovní fond nově katalogizován. Knihovna tehdy čítala **přes 8 tisíc knih.** Měla i **hudební oddělení,** v němž byly partitury a klavírní výtahy různých oper našich i cizích a mnoho knih z hudební teorie. **Slavnostní otevření knihovny v nových prostorách se připravovalo na 1. 9. 1938.** Pro napjatou politickou situaci byla tato akce odložena.

10. října 1938 Příbor obsadilo německé vojsko - přijelo na náměstí na motocyklech a autech- a Příbor se stal součástí Říše. K otevření knihovny na radnici již nedošlo a tehdejší starosta města Oldřich Otáhal musel klíče předat novému starostovi - **příborskému Němci, advokátu Ant. Schneeweisovi**. Tento starosta byl v roce 1940 povolán na frontu a starostování se musel ujmout dr. Gottfried Bill. Třetím starostou do roku 1941 byl Wilhelm Jahn.

Co se týče knihovny, byla provedena za německého dozoru její revize. „Závadné“ knihy byly vyřazeny a na Šibeňáku spáleny. Zbytek knih byl převezen do „templu“ (nyní ČSA 225), tam se krátkou dobu knihy půjčovaly. Brzy však byla knihovna zavřena (snad 1941). Co se stalo s hudebním archivem, není známo.

Po válce se vrátilo na příborskou radnici české vedení a v září 1945 také knihovna. Předtím byl proveden sběr knih mezi občany. Knihovníkem byl p. uč. Maxenc Netolička. **Knihovna v přízemí radnice sídlila až do r. 1977.**

Od 1. 1. 1950 měla radnice **novou obřadní síň** a začaly se v ní uzavírat občanské sňatky. První dva sňatky se uskutečnily 16. 1. 1950. Síň a také spořitelna byla vybavena novým nábytkem. Vyrobil ho na zakázku Viktor Kaluža – stolař z Místecké ulice. Stolky a stůl v oddávací síni vyložil znakem města Příbora.

5. 5. 1965 byla na vnější stěně radnice odhalena bronzová deska padlým Rudoarmějcům.

V r. 1976 (725 let od založení města Příbora) byla umístěna **na schodišti radnice barevná skleněná mozaika** – znak města, na přední části budovy měděný odznak.

ZAPSÁNO V ROCE 2012: Co se týče stavebních prací, od roku 1938 dochází především k opravám budovy. Pár let se ale uvažuje o rozšíření radnice směrem k ulici Karla Čapka – do míst, kde stál zadní trakt domu č. 17 a dům č. 108 pana lékárníka Půra. Rozšíření radnice – jak to bylo kdysi – o sousední dům – tedy č. 20 - už není možné. Město o něj v dražbě neprojevilo zájem a dům má dnes nového majitele. Stále aktuálnější je nutnost vybudování bezbariérového přístupu do budovy. V r. 2012 dojde alespoň k přemístění služeb přímo souvisejících s občanským servisem – do přízemí radnice. Ještě k další výrazné změně dojde uvnitř budovy – obřadní síň bude na radnici zrušena a přemístěna do refektáře nově rekonstruovaného piaristického kláštera.

Zpracovala Irena Nedomová.

Zdroje: SOkA Nový Jičín, Kronika Příbora, články L. Loukotky v Měsíčníku Příbora z r. 2003.

Foto: archiv města Příbora.

stav staré radnice dokládá i materiál viz níže a je to jen zlomek toho, co bylo ujednáno.. zjištěno, sjednáno...

Existuje řada archivních materiálů o stavu staré radnice, z jejího bourání, jednání o nové radnic, dopisování si města s poštou, plány nové radnice, její stavba, stavební deníky a řada dalšího zajímavého čtení...

9. 3. 1932 byl sepsán protokol o stavu domů č. 17-18-19 (17 a 18 - jeden dům, radnice, 19 dům vedle - také využíván radnicí)

Předně bylo shledáno, že budova je na více místech následkem již dříve se vyskytnuvších stavebních poruch pozedními kleštinami stahována, které jsou viditelně osazeny. Dnešní stavební stav radnice je skutečně neutěšený a vykazuje značné a povážlivé poruchy, které se v dalším postupně uvádějí.

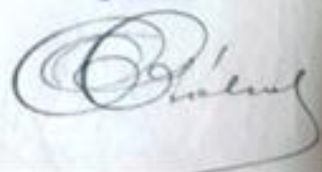
Dále se uvádějí „Poruchy zevně viditelné“- při čtení budí respekt i hrůzu - píše se o vyboulení zdi ve dvou třetinách své délky nad hlavním vchodem a o svislé trhlině od vrcholu klenutě hlavních dveří až po hlavní římsu. Zeď je nakloněná a „Tato převislost obnáší ve výši 12 m asi 30 cm.“

Vyboulení vykazovali zdi do Piaristické ulice a do dvora, což „způsobilo značnou poruchu klenby v zasedací místnosti.“

Město chtělo radnici zbourat, ale nemohlo vzhledem k tomu, že v budově sídlil poštovní úřad. Ten byl vyzván 29. 3. 1932 starostou města k opatření. Starosta napsal

ních, není možno jakékoliv investice na opravu
Ministerstvo pošt a telegrafů již v roce 1926 přislíbilo, že
započne se stavbou nové poštovní budovy na pozemku obcí da-
rovaném. Do dnešního dne však ničeho nepodniklo. Právě poštov-
ní úřad umístěný v budově radniční byl příčinou, že a pře-
stavbou radnice stále bylo odkládáno. Dnes jakýkoliv odklad
jest nemožný a město musí přikročit k zbourání radnice na
jaře 1933 bez ohledu na poštovní úřad, nebude-li se stavbou
nové poštovní budovy ještě letošního roku započato.

Starosta:

Okresní úřad nařídil Městské radě v Příboře 27. 9. 1932:

Vzhledem k výsledku místního šetření a jednání nařizuje okr.
úřad na základě § 129 cit. stav. řádu. obcí Příboru zabránění nebezpečí mož-
ného zřícení budovy.
1. Aby neprodleně dala podchytiti nosnou konstrukci a zajistiti prasklou
klenbu v zasedací síni.
2. Aby neprodleně během 1 týdne dala zajistiti vybočenou hlavní zeď do
ulice Piaristické zřízením dostatečně dimenzovaných opěr vzepřených o domy
protější uliční fronty, kteréž to opěry jest však upravit v takové výši a
takovým způsobem, aby frekvence v ulici Piaristické nebyla tím rušena,
3. aby co možno nejdříve, nejdéle však do konce r. 1933 obecní budovy 3.

18 a 19 byly vyklizeny a zbořeny.

Víme, že radnice nebyla k onomu datu zbourána, ale byla zabezpečena proti zřícení, jak dokládají dobové fotografie.

do roku 1912

Novostavba radnice a okr.soudu v Příboře,
žádost o souhlas ku provedení stavby.

Velitelství IV. sboru
v Olomouci.
/Prostřednictvím Okres.úřadu v Novém Jičíně./

Městská rada v Příboře žádá o souhlas vojenské správy
ku provedení novostavby radnice a okresního soudu v Příboře .

Technický popis zamýšlených novostaveb :

Obě budovy mají být postaveny řadově /vedle sebe/
v ulici Piaristické. Budovy mají být provedeny jako dvojpatrové
a v plném rozsahu podsklepeny. Veškeré stropy v obou budovách mají
být provedeny z armovaného betonu .

- Přílohy : 1/ Situační plánec v měřítku 1:2880 se zakreslením vzdá-
leností od farního chrámu P.Marie/lucerna věže/ a
od rohu budovy stát.real.gymnasia.
2/ Výstřižek speciál.mapy upravený dle výnosu zem.úř.
č.3/224-D/V-11-1937 ze dne 11./III.1937.

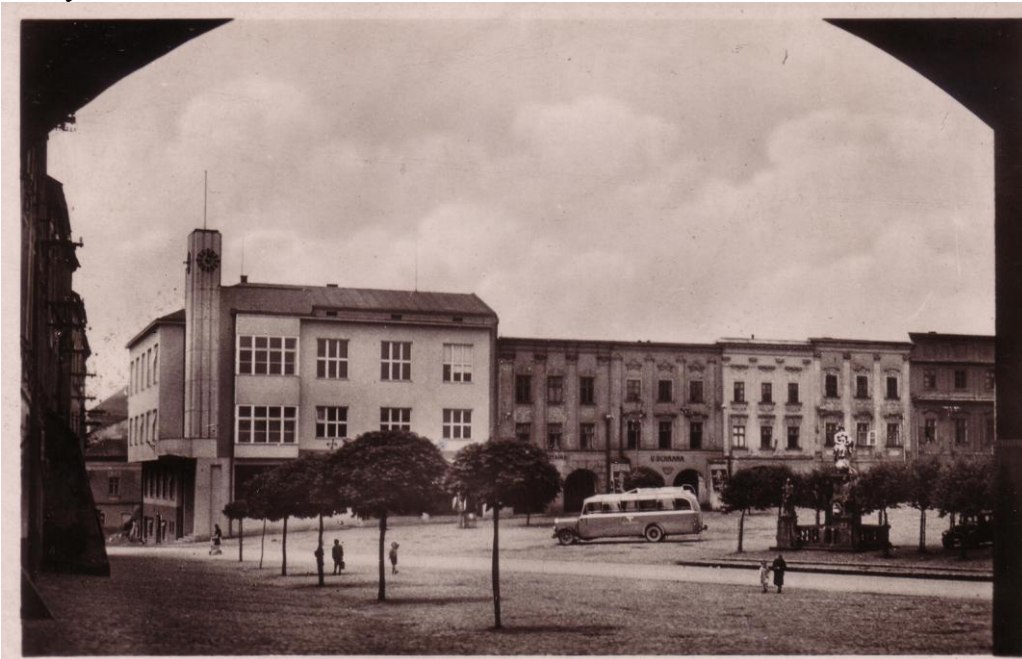

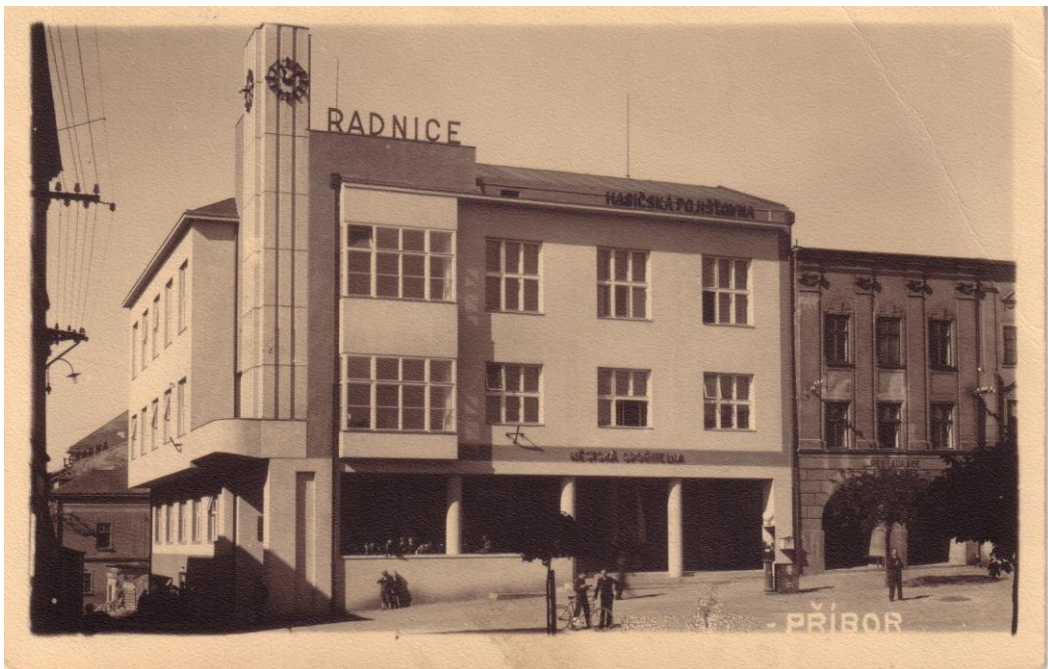
starosta .

A. Stáhal

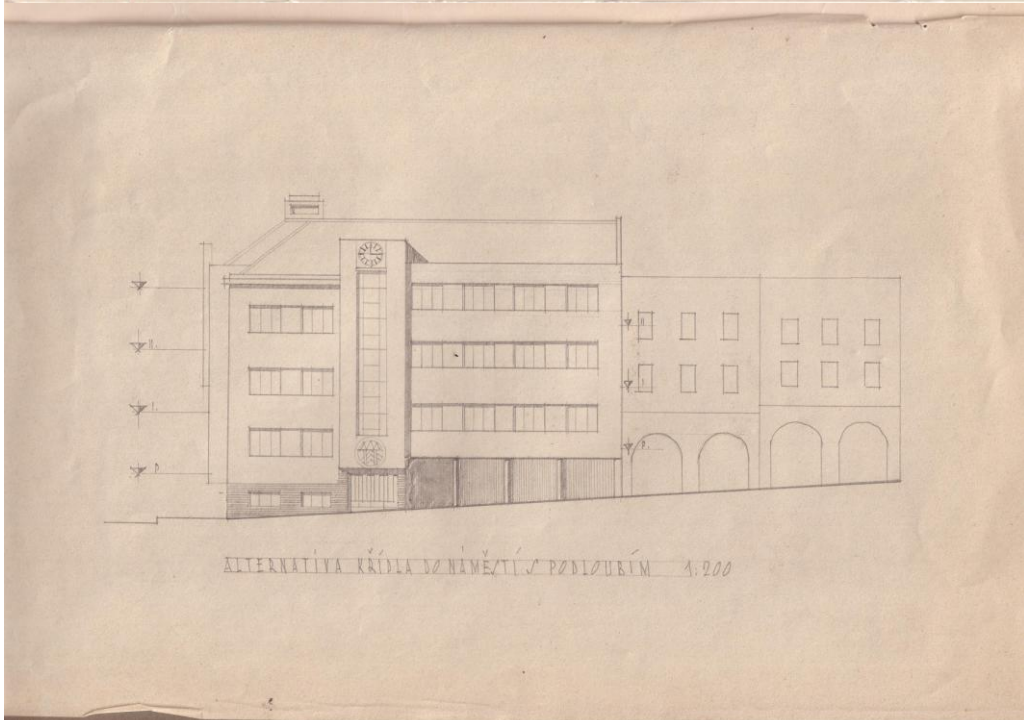

stavbyvedoucí Židek vlevo, stavba nové radnice 1937

1946

ALTERNATÍVA KRÍVLA VO NIVĚTI Z POKRSTOVNÍM 1:200

Technický popis

návrhu na stavbu radnice v Příboře.

Ing. Jaroslav Turek v Příboře.

Novostavba radnice a okresního soudu v Příboře.

Přibližný rozvrh celkového nákladu kompletní novostavby.

Poznámka :

Stavební náklad pojat je podle přípisu a diferenciace Arch.Ing.St.Kučery z Brna ze dne 17/X.36 a jinak dle jeho poznámky, že náklad je přiměřený a spíše o 5% zvýšený oproti skutečnosti.

B/ a/ Pro práce přípravné stanoven jest náklad podle nabídky Ing.Kučery na vypracování kompletního projektu, kterážto jím podepsaná nabídka jest v příslušném fasciklu městs. úřadu.

Podle této nabídky nabízí Ing.Kučera vypracování kompl. projektu na radnici i okr.soud za paušální obnos Kč.33.000.- v případě, že mu budou zadány k projektování obě budovy současně/což se fakticky stalo- dokladů o provedeném zadání písemnou formou u městs.úřadu v Příboře není./

V případě, že by obě budovy byly zadány různě t.j. každá jiné - mu projektantovi, žádá Ing.Kučera za kompletní projekt radnice Kč.22.000.-, za okresní soud Kč.16.000.-, Do rozpočtu prací přípravných pojat je kompletní architektonický honorář částkou Kč.38.000.-, při čemž difference Kč.5000.- oproti obnosu nahoře uvedenému má krytí event. cesty projektanta na stavbu a j.

b/ Odměna za stálý stavební dozor v místě prováděný nepřetržitě po dobu trvání stavby, včetně agendy zadávací a jiné, nebyl zatím nijak limitován. Dle osobní dohody Ing.Kučery s design.stav.dozorem Ing.Turkem v Brně-vzdal se Ing.Kučera už ve své nabídce odměny za t.zv.architektonický /umělecký/ dozor, který by činil Kč.15.000.- ve prospěch dozoru stálého./ O obnos Kč.15.000.- měl by býti fakticky jeho honorář vyšší, jinak dle ustanovení o honorářích za práce architektonické/

Stálý stavební dozor/s výhradou schválení neb jinakého rozhodnutí městské rady/ je pojat částkou Kč.30.000 pro obě budovy.

c/ Náklad na rozmnožení plánů, offert cca Kč.2500.-
Kanc.režie stav.dozoru/ telefon, poštovné a jiné paušál Kč.2500.-

C/ Výdaje komisionelní, kolkovné a j. dle skut.vydání
D/ Ztráty interkalární dle výpočtu městs.důchodu.

Činí tudíž stavební náklad výjma položky C/ a D/

A./ Stavební náklad novostavby radnice	Kč.1,304.800.-
B./ Stavební náklad novostavby okr.soudu	793.800.-
B./ Přípravné práce :	
a/ architektonický honorář pro obě budovy/včetně cest./	Kč. 38.000.-
b/ stálý dozor pro obě budovy	Kč. 30.000.-
e/-vedlejší-výdaje-/náklad-na-razmnožení plánů a offert pro obě budovy	Kč. 2.500.-
Kanc.režie stav.dozoru na místě	Kč. 2500.-

Celkem mimo pol.C/aD/

Pol.C

Pol.D

Kč.2,171.600.-

8.400.-

65.000.-

5000

2,250.000.-

V Příboře dne 27.října 1936

Ing.J.Turek